

תהלים מזמור קכ"א

מזמור קכא הוא מזמור העוסק במצוקת האדם ואמונתו בשמירת ה' עליו. שמירת ה' על האדם היא קרובה ומקיפה את כל עולמו. להוראת המזמור יוקדשו שני שיעורים.

מבנה הפרק ומוקדי ההוראה :

1	שירי המעלות, מבנה המזמור ועניינו	רקע כללי מקומו של המזמור בסידור התפילה מבנה המזמור התפתחות הרעיון במזמור המילה המנחה מהי המציאות כלפיה מופנה המזמור?
2	פסוקים א-ב	הדובר שואל ומשיב
3	פסוקים ג-ח	ה' שומר ישראל
		מאפייני השמירה של הקב"ה הניגוד בין הקב"ה לשומרים אנושיים/לאלילים משמעויות הדימויים "צל וימין", לתלמידי 5 יחל : רס"ג ודעת מקרא. . אמצעי סגנוני : מקצה לקצה פירושי המלבי"ם
4	מזמור קכא במדרש	מה בין מלך בשר ודם לקב"ה (לתלמידי 5 יח"ל) יעקב אבינו ומזמור קכ"א (לכלל התלמידים)

1. שירי המעלות, מבנה המזמור ועניינו

רקע כללי

מזמור קכ"א הוא חלק מתוך קבוצת המזמורים ק"כ-קל"ד, הפותחים כולם במילים "שיר המעלות". (מזמורנו הוא היחיד הפותח ב"שיר למעלות"). לפי דברי רש"י בעקבות המשנה, מזמורים אלו נאמרו ע"י הלויים על חמש עשרה מעלות (מדרגות) העולות מעזרת נשים לעזרת ישראל בבית המקדש. בפירוש המיוחד לרשב"ם מובאת הדעה שמזמורים אלו נאמרו בעת עליה לרגל. בפרשנים יש משמעויות נוספות לכותרת "שיר מעלות".

מקומו של המזמור בסידור התפילה

בעדות המזרח נוהגים לומר את המזמור בתפילת ערבית של כל אחד מימי החול, לפני עלינו לשבח. מנהג נפוץ בקהילות רבות הוא לקרוא מזמורים אלו בין תפילת מנחה של שבת לתפילת ערבית של מוצאי שבת בתוספת למזמורים אחרים (למשל מזמור קי"ט). המזמור הוא חלק מקידוש לבנה.

הרחבה

לפי המשנה בתענית (ב, ב-ג) המזמור מהווה חלק מהתפילה המיוחדת לימי התענית :
ב,ב עמדו בתפילה--מורידין לפני התיבה זקן ורגיל, ויש לו בנים, וביתו ריקן, כדי שיהא ליבו שלם בתפילה ; ואומר לפנייהם עשרים וארבע ברכות--שמונה עשרה שבכל יום, ומוסיף עליהן עוד שש.
ב,ג ואלו הן--זכרונות, ושופרות, "אל ה', בצרתה ליי" (מזמור ק"כ) "אשא עיניי, אל ההרים" (מזמור קכ"א) "ממעמקים קראתיך ה' " (מזמור ק"ל) "תפילה, לעני כי יעטוף" (מזמור ק"ב).

מבנה המזמור :

נוכל לזהות במזמור דו-שיח :

פסוקים א-ב : הדובר הראשון שואל : "אֶשָּׂא עֵינִי אֶל-הַהָרִים מֵאֵין יְבֹא עֲזָרִי", ומשיב לעצמו : "עֲזָרִי מֵעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמִים וְאָרֶץ".

פסוקים ג-ח : נאמרים בגוף שני [נוכח] - "אל יתן למוט רגלך" וכד' .

שתי דרכים בהבנת חלקו השני של המזמור :

דרך ראשונה (על פי רד"ק ודעת מקרא) : המזמור מתאר דו-שיח בין שתי דמויות. לאחר שהדובר הראשון הביע את בטחונו בה' בפסוקים א-ב, דמות אחרת (אולי כהן, נביא או חבר) פונה אליו בדברי ברכה וחיזוק.

דרך שניה (על פי המאירי) : פסוקים ג-ח הם המשך דברי הדובר הראשון. הדובר הראשון, לאחר שהביע את בטחונו בה', פונה לקהל שומעיו ומעביר להם את מסר הביטחון. הוא משתף את הקהל בחוויתו האמונית ומעניק להם ברכה ועידוד.

התפתחות הרעיון במזמור :

המזמור מציג תהליך של צמיחה רוחנית והתעצמות הביטחון בה' :

- מחיפוש למציאה : המזמור פותח בשאלה ("מאין יבוא עזרי") ומיד עובר לתשובה החלטית ("עזרי מעם ה'").

- השמירה מתוארת ברמה האישית ("שומרך", "רגלך") וגם מתרחבת לכלל ישראל ("שומר ישראל").

השמירה כוללת מונחים המתארים שמירה מתמדת : ביום ובלילה (יוםם השמש לא יכבה וירח בלילה) ביציאה ובחזרה (ה' ישמור צאתך ובאך') ללא הגבלת זמן ('מעתי ועד עולם'). באופן זה נותן המזמור תחושה של השגחה כוללת ומתמדת על האדם.

מיומנות : זיהוי מבנה סגנוני של דו-שיח

זיהוי התפתחות והדרגתיות

המילה המנחה :

הפועל ש.מ.ר חוזר שש פעמים במזמור, ומבטא גם את הצורך של המשורר בשמירת ה' וגם את אמונתו בשמירת ה'. השמירה היא מקיפה וכוללת: לאורך כל הדרך (אל יתן למוט רגלך, צאתך ובואך), ביום ובלילה (יומם השמש לא יכבה וירח בלילה), עכשיו ובעתיד (מעתה ועד עולם).

מיומנות: זיהוי דרכי הביטוי של התנ"ך - מילה מנחה

מהי המציאות כלפיה מופנה המזמור?

מזמור זה הוא מזמור של הנתונים בצרה או היוצאים אל דרך חדשה ומחפשים עזרה וחיזוק, והם יכולים להיות:

- היוצאים לדרך רחוקה כמו עולי הרגל העולים לירושלים בשלושת הרגלים, נושאים עיניהם אל ההרים בדרכם אל המקדש.
- הגולים והנודדים לאורך ההיסטוריה היהודית, שיצאו לדרכים לא נודעות בחיפוש אחר מקום מבטחים (ראב"ע).
- היוצאים אל המלחמה וזקוקים לשמירה (המאירי)
- כל אדם בנקודות מעבר בחייו ויציאה לשלב חדש כגון יולדת בשעת לידה (מנהג חב"ד).
- המזמור נותן ביטוי לקושי הטבעי של היוצא לדרך, אך גם למענה האמוני - הביטחון בשמירת ה' הצמודה והקרובה.

הרחבה

יש המפרשים מזמור זה גם בדרך נוספת, ומוצאים במזמור זה את דבריהם של השבים מן הגלות: רד"ק: (ג) אל יתן. אומר כל אחד לחבירו בגלות דרך נחמה, טוב הוא שְׁשֹׁמֶרֶת בַּטְחוֹנָה בְּה' יִתְבָּרַךְ שִׁיחִיהָ בַּעֲזָרָךְ, כִּי כֵן יַעֲשֶׂה, וְאֶעֱפִי שֶׁהָאֵרִיךְ הַגְּלוּת לֹא יִתֵּן לְמוֹט רִגְלְךָ. אל ינום שומרך, כי בהיותנו בגלות דומה לישן, כאילו לא יראה בְּעֵינֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר (מזמור מ"ד, כד): עוֹרָה לְמָה תִּישָׁן ה' : (ח) ה' ישמר. בגלות ישמרך, כמו שאמר. ובצאתך מהגלות, תצא בשלום ותבוא לארץ ישראל בשלום, וישמרך מעתה ועד עולם:

לפי רד"ק, מי אומר את דברי המזמור ולמי?

כיצד הוא מפרש את הביטוי "אל ינום שומרך" בהקשר של הגלות? מה הפרדוקס שהוא מציג?

רד"ק קורא את המזמור כדו-שיח בין יהודים בגלות המחזקים זה את זה. הוא רואה במזמור תשובה לתחושה שה' "ישן" ואינו משגיח על עמו בגלות. הפירוש הופך את המזמור מתפילת יחיד לשיח של עידוד הדדי, כאשר הציבור מזכיר ליחיד שגם בגלות הארוכה ה' ממשיך לשמור על עמו, וההבטחה היא לשמירה הן בגלות והן בשיבה לארץ - "מעתה ועד עולם".

2. פסוקים א-ב: הדובר שואל ומשיב

א שִׁיר לַמַּעֲלוֹת
אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבֵא עֲזָרִי :
ב עֲזָרִי מֵעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמִים וְאָרֶץ :

- הדובר שואל בפסוק א ומיד משיב לעצמו בפסוק ב.
- ה' הוא "עושה שמים וארץ": דווקא בורא העולם כולו הוא המקור לעזרה האישית.

פירוש דעת מקרא :

כתוב זה נאמר בלשון אדם היוצא לדרך העוברת בהרים, והוא מרים את עיניו אל ההרים שהוא עתיד לעבור בהם, ושואל את עצמו: כלום יש בין ההרים האלה מי שיבוא לעזרתי ויגן עלי מפני פורענויות המזדמנות לעוברי דרכים? ואפשר שהשואל הולך בדרך יחידי, והוא מסתכל בהרים, שמא יש שם אדם שיתלווה אליו בדרכו.... עזרי מעם ה'... כאן השואל משיב על שאלתו... והוא כחוזר בו מדבריו שם וכאומר: אין אני צריך להביט בהרים ולחפש שם את עזרי, שהרי עזרי יבוא מעם ה', שהוא עושה שמים וארץ, ומושל בהרים הקבועים בארץ ומתנשאים לשמים...".

על התלמידים להבין את המבנה: הפניה להרים והשאלה, התשובה החד משמעית.

אין חובה ללמד את דברי הדעת מקרא כלשונם.

מיומנות: זיהוי אמצעי סגנוני- שאלה ותשובה.

3. פסוקים ג-ח: ה' שומר ישראל

פסוקים אלו נאמרים בגוף שני: ניתן לבאר מעבר זה כמעיד על נוכחות אדם נוסף בקרבתו של המשורר. האדם הנוסף עונה למשורר על שאלתו. (רד"ק, דעת מקרא).
ניתן להבין מעבר זה כדיבור של המשורר העובר מדיבור פנימי עם עצמו לדיבור אל קהל שומעים (המאירי).

פסוקים ג-ד

ג אֶל-יִתֵּן לְמוֹט רֶגֶלְךָ אֶל יְנוֹם שְׁמֶרְךָ.
ד הִנֵּה לֹא יְנוֹם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.

הפועל "למוט" פירושו להחליק או ליפול. הפסוק מביטח שהקב"ה לא ייתן לרגל האדם "למוט" - כלומר לא יניח לו למעוד וליפול, וזאת משום ששומרו (ה') אינו נרדם ולכן שמירתו מתמדת ובטוחה.

ההכרזה "הנה לא ינום ולא יישן" מדגישה את ייחודיותו של הקב"ה בשני מישורים:

- אל מול שומרים אנושיים: בניגוד לשומר בשר ודם העלול להתעייף ולהירדם בעת משמרתו, ה' שומר תמיד. מכאן נובע הביטחון המוחלט בשמירתו.

- אל מול האלילים: במעמד הר הכרמל אליהו הנביא מלעיג על נביאי הבעל:

"קראו בקול גדול כי אלהים הוא... אולי יִשָּׁן הוא וְיִקָּח" (מל"א י"ח, כז)

זאת לעומת הקב"ה: "הנה לא ינום ולא יישן שומר יִשְׂרָאֵל" - הניגוד החד מבליט את ההבדל בין האלקים החי לאלילי השקר.

פסוק ה

ה' שִׁמְרָךְ ה' צִלְךָ עַל יָד יְמִינְךָ.

דימוי הוא אמצעי ביטוי סגנוני שמקשר בין שני עניינים שונים על בסיס דמיון מסוים ביניהם. הדימוי מאפשר לנו להבין מושגים מופשטים באמצעות דברים מוחשיים שאנו מכירים מחיי היום-יום. הדימוי עשיר במשמעויות, בלמידה נרצה להביא את התלמידים והתבונן בדימוי, להציע משמעויות שונות ולהסביר באיזה אופן המשמעות שהציעו מעמיקה את הבנת הדימוי.

דימוי הצל - "ה' צלך"

רס"ג [תרגום מערבית]: הוא ה' השומר אותך. ה' קרוב אליך יותר ממה שהצל של היד ימין שלך קרובה אליך. משמעויות אפשריות לדימוי הצל:

- קרבה - הצל הוא החלק הקרוב ביותר לגוף האדם
- הצל אינו נפרד מהאדם - כך גם שמירת ה' צמודה וקבועה
- הצל מגן באופן טבעי ושקט - כך גם השגחת ה' פועלת בדרכים נסתרות אך יעילות.
- הצל גדל וקטן בהתאם לתנועת השמש ולצורכי האדם - כך גם שמירת ה' מותאמת למצבו של כל אדם ואדם.

דימוי הימין - "על יד ימינך"

דעת מקרא: והיא ברכה: יהי ה' כביכול הולך וניצב על יד ימינך כמי שהולך לימין חבר לסייע לו במלחמה ולשמרו או להיות לו משענת בהליכתו.

משמעויות אפשריות לדימוי הימין:

- מקור כוח וחוזק - יד הימין היא בדרך כלל החזקה יותר
- מקום הכבוד והחשיבות - מקום הימין הוא מקום הכבוד
- פעולה ויזמה - יד הימין היא הפעילה והעושה
- צדק ויושר - הימין מסמל את הצדק והמוסר

יש ללמד את המושג "דימוי", יש ללמד את דבריהם של הרס"ג ודעת מקרא, להסביר מהו דימוי ולאפשר לתלמידים להציע משמעויות שונות לדימויים "צל" ו"ימין". תלמידי 3 יח"ל לא נדרשים ללמוד את הפירושים בלשונם.

הערות:

- בחרנו ללמד את המושג "דימוי" כאן בגלל שתי הדוגמאות שבפסוק והעושר שלהן,
- במסגרת לימודי התנ"ך לא נבחין בין דימוי ומטאפורה.

נכון להבין את הדימוי מתוך משמעויות שלו בפסוקי התנ"ך בכלל ומהילים בפרט.

כדאי להדגים זאת בדימוי הימין :

"שְׁוִיתִי ה' לְגִדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בֶּל אָמוּט" (תהילים ט"ז, ח)

"וְאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אֶחָזֶקֶת בְּיָד מִימִינִי" (תהילים ע"ג, כג)

"כִּי יַעֲמֹד לִימִין אֲבִיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשְׁפָּטִי נַפְשִׁי" (תהילים ק"ט, לא)

מיומנות : זיהוי דימוי בכתוב והבנת משמעותו.

פסוק ו

ו יוֹכֵם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכָּכָה וְיָרֵחַ בְּלִילָה.

הקב"ה שומר הן מפני חום השמש ביום, והן מפני הקור והשפעת הירח בלילה : הִיִּיתִי בַּיּוֹם אֶכְלָנִי חֶרֶב וְקָרַח בְּלִילָה וְתִדַּד שְׁנָתִי מֵעֵינִי (בראשית ל"א, מ).

פסוקים ז-ח

ז ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמַר אֶת נַפְשְׁךָ :

ח ה' יִשְׁמַר צִאתְךָ וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם :

- הפועל 'שמר' חוזר פעמיים באותו פסוק, ומדגיש את היקפה של השמירה.
- השמירה כוללת גם את הרוחני (הנפש), לא רק הגשמי
- 'צאתך ובואך' - ביטוי שכולל את כל תנועות האדם
- 'מעתה ועד עולם' - המזמור נפתח בהווה ("מאין יבוא") ונסגר בנצח

את המילים "צאתך ובואך" אפשר לפרש באופן קונקרטי, ואז נאמר כי המזמור הוא שירתו של היוצא לדרך ממנה הוא עתיד לשוב לביתו (מלחמה, עליה לרגל). או להסביר באופן נרחב : ה' ישמור את כל מעשי האדם בכל מקום ובכל זמן.

המשורר עושה שימוש באמצעי סגנוני : "מקצה לקצה" - ביטויים לשוניים המציבים את הקצוות, על מנת לכלול את כל מה שביניהם - "יומם השמש לא יכבה וירח בלילה", "צאתך ובואך", "מעתה ועד עולם".

מלבי"ם :

שמירות האלה כוללים בכל המקומות ובכל הזמנים, נגד המקומות אומר : ה' ישמר צאתך ובואך, ונגד כל הזמנים אומר מעתה ועד עולם,

יומם השמש לא יכבה, תשמר מרעת השמש ביום ומרעת הירח הלילה הגם שטבעיהם מתנגדים זה לזה זה חס ויבש וזה קר ולת, ומצד שה' שומר תהיה שמירתו בשני ענינים.

שני הקטעים המובאים כאן מתוך פירוש המלבי"ם מדגימים את האמצעי "מקצה לקצה" : השמירה המקיפה מתחזקת ע"י הדגשת הניגודים.

מיומנות : זיהוי דרכי הביטוי של התורה - מקצה לקצה

4. מזמור קכ"א במדרש

המדרשים על מזמור קכ"א מעמיקים את הבנתנו את המזמור ומלמדים על דרכי הפרשנות המדרשית :

1. "לא כמידת בשר ודם"

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף לג עמוד ב

אמר רבי חנינא : בוא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם,

מדת בשר ודם - מלך יושב מבפנים ועם משמרין אותו מבחוץ,

מדת הקדוש ברוך הוא אינו כן - עבדיו יושבין מבפנים והוא משמרן מבחוץ [ביאור שטיינזלץ : על ידי המזווה]

שנאמר : "ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך"

להבנת המדרש :

- מהו ההבדל המרכזי בין מלך בשר ודם לבין הקב"ה בנושא השמירה?

- מה מלמד אותנו היפוך התפקידים על היחסים בין ה' לעם ישראל?

- כיצד מקשר המדרש בין הפסוק במזמור למצוות המזווה?

המדרש מציג ניגוד חד בין מלך אנושי הזקוק לשומרים להגנתו, לבין הקב"ה ששומר בעצמו על עמו. דרך המזווה, ה', שהוא מלך מלכי המלכים, מגן על ישראל מבחוץ בעוד הם נמצאים בפנים בבתייהם.

מדרכי המדרש :

המדרש משתמש בטכניקת הניגוד (מלך בשר ודם מול הקב"ה) כדי להמחיש רעיון אמוני : השמירה הופכת מ"תפקיד" מתיאור פונקציונלי לביטוי של אהבה עמוקה.

המדרש יוצר קישור בין הפסוק במזמור תהילים למצוות המזווה (המוצבת מימין לדלת), זו דוגמא לתפיסת המדרש את התנ"ך כמכלול אחד שכל חלקיו מאירים זה את זה.

המדרש משתמש בדימוי מלך כלפי ה'

מדרש זה לתלמידי 5 יח"ל בלבד.

2. יעקב אבינו ומזמור קכא

בראשית רבה וישלח טז ב : "ויבא יעקב שלם (שם קכא) ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם ישמר צאתך ויצא יעקב ובואך ויבא יעקב שלם"

מדרש הגדול פרשת ויצא : "אשא עיני אל ההרים - ר' שמואל בר נחמני דרשיה כנגד יעקב אבינו, שכששלחו אביו לישא אישה... אל יתן למוט רגלך - בידי לבן ; אל ינום שומרך - בידי עשיו...".

יעקב	מזמור קכ"א
------	------------

וְהָיָה אֲנָכִי עִמָּךְ, וְשָׁמַרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ (בראשית כח טו)	מילה מנחה - שמר
וְשָׁבְתִי בְּשָׁלוֹם, אֶל בֵּית אָבִי (שם, כא)	צאתך ובואך
וַיִּפְגַע בְּמָקוֹם וַיָּלֶן שָׁם (שם, יא)	הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל
וְהָיָה סֵלֶם מִצֵּב אֶרְצָה, וְרֹאשׁוֹ, מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה (שם יב)	עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ

להבנת המדרש :

- מדוע חז"ל קישרו דווקא את המזמור ליעקב?

- אילו הקבלות לשוניות מצאו בין הסיפורים?

- כיצד משנה הקישור ליעקב את הבנתנו את המזמור?

המדרש קורא את מזמור קכ"א כביטוי לחווייה של יעקב בצאתו מבאר שבע לחרן : מהפחד מעשיו ולבן ועד לשיבה בשלום.

הקישור ליעקב מעניק למזמור עומק היסטורי ורגשי. יעקב הוא האב שחוה את החוויה הדרמטית ביותר של יציאה לבלתי נודע - נאלץ לברוח מביתו, יצא לבדו, וביטא את חששותיו. יעקב הוא גם סמל לעם ישראל בגלות, והמסע שלו משקף את מסעו של "היהודי הנודד" לדורות. המדרש הופך את המזמור העל-זמני לסיפורו של השלישי מבין האבות, ומלמד שכל יהודי היוצא לדרך ממשיך את מסע יעקב, ונושא עמו את אותה הבטחת שמירה אלוקית.

מדרכי המדרש :

המדרש משתמש ב"גזירה שווה" - טכניקה המחפשת הקבלות לשוניות בין טקסטים שונים בתנ"ך (כמו המילה "שמר" המופיעה בשני הסיפורים).

המדרש רואה במקרא מארג אחד שבו כל הטקסטים מאירים זה את זה.

המדרש מזהה את המזמור האנונימי עם דמות מקראית מוכרת, ובמקרה שלנו, עם יעקב אבינו

בין מזמור למדרש

שני המדרשים מדגימים את תרומתם של המדרשים :

המדרש הולך את "מעבר לפשט" מחפש משמעויות עמוקות, מקשר בין טקסטים מרוחקים, ומשתמש בכלים סגנוניים כמו ניגודים והקבלות. בכך הוא מעצים את מקומו של המזמור כתפילה חיה ורלוונטית לדורות.

מיומנות :

הבנת המשמעות הנוספת שמציע המדרש

היכרות עם דרכו של המדרש כפרשן

הצעות לשיח אמוני וערכי :

- "אשא עיני אל ההרים - מאין יבוא עזרי"

המזמור פותח בשאלה יסודית על מקורות העזרה והכוח בחיים :

באילו רגעים בחיים אנו "נושאים עיניים" לחפש עזרה?

מהם המקורות השונים שאליהם אנשים פונים כשהם זקוקים לעזרה? (משפחה, חברים, מומחים, כסף, כוח פוליטי)

מה ההבדל בין הסתמכות על כוחות אנושיים להסתמכות על הקב"ה? איך ניתן להשלים בין מאמץ אישי ("עזרת עצמך") לבין ביטחון בה'?

- "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל"

המזמור מדגיש את שמירת ה' בכל מקום ובכל זמן. הדימוי של ה' כשומר שאינו נרדם מעורר תחושת ביטחון עמוקה.

מתי מרגישים את ה' "כצל" - קרוב ומגונן? מה מאפיין רגעים כאלה?

אילו דרכים עוזרות לחוש את קרבת ה'?

כיצד השייכות לעם ישראל מחזקת את התחושה של שמירה אלוהית?

כיצד מתמודדים עם תקופות של "הסתר פנים" כשלא מרגישים את הקרבה האלוהית?

- ממזמור אישי למזמור הלאומי

למרות שהמזמור נכתב בלשון יחיד, הוא נאמר במסגרות ציבוריות רבות:

מה המשמעות של אמירת מזמור אישי בציבור?

כיצד מתחבר היחיד לכלל ישראל דרך המזמור?

לסיכום:

מזמור קכ"א מתאר את תפילתו ובטחונו של אדם היוצא לדרך ומבקש את שמירת ה'. המזמור פותח בשאלה "מאין יבוא עזרי?" וממשיך בתשובה החד-משמעית - "עזרי מעם ה'". דברי החיזוק המופיעים בהמשך המזמור מדגישים את שמירת ה' המתמדת והכוללת: שמירה מכל רע, בכל זמן ובכל מקום. המילה המנחה "שמר" החוזרת שש פעמים במזמור מבטאת את המסר המרכזי של המזמור - ביטחון מוחלט בשמירת ה'.

מיומנויות:

הבנת הכתוב:

- זיהוי אמצעים סגנוניים: דו-שיח, התפתחות והדרגה

- זיהוי דרכי הביטוי של השירה בתנ"ך: מילה מנחה, דימוי, מקצה לקצה (מריזמוס)

- הבנת דימוי מתוך מקבילותיו בתנ"ך

פרשנות:

- הבנת המשמעות שמוסיף הפירוש/המדרש על הפסוק

- הבנת דרכי המדרש - הניגוד, גזירה שווה, ראיית התנ"ך כמכלול, שימוש בדימוי מלך, זיהוי האנונימי בדמות מוכרת

זיהוי רעיונות מרכזיים:

- ביטחון בהשגחת ה'

